

Laichterova řada Českých dějin

Laichterův projekt *České dějiny* představoval snahu o pokrok jak v historických vědách, tak i v nakladatelské činnosti. Dějepisci chtěli sepsat národní minulost již nedlouho po smrti Františka Palackého. Pripadalo jim jako nutnost sepsat nové dějiny i hlavně kvůli pokrokům jazykového německého bádání ve vztahu k zemím Koruny české.

Prve samotný projekt se stal nejdůležitější cílevědomí ediční plán Jana Laichtera.

Laichter hodlal vydat nové kritické zpracování českých dějin ve třech svazcích.

Velký problém bylo složení autorského týmu. Hlavním redaktorem a autorem se stal Václav Novotný. Ten uvedl předpokládané přispěvatele, padala jména jako Bohumil Navrátil, Julius Glücklich nebo Vlastimil Kybal a také Rudolf Urbánek. Nakonec až na Urbánka nikdo z nich pro *České dějiny* nenapsal ani řádku. Ještě v roce 1908 není jasno o spolupracovnících. I tak Laichter troufal uveřejnit časové rozdělení látky do tří dílů na etapy: 1. do roku 1346, 2. pro léta 1346- 1627 a konečně poslední úsek ohraničovala léta 1627- 1848.

Jako první do práce se dal Václav Novotný. Jeho 1. svazek vyšel až v roce 1912. Novotný zaostal oproti plánu o tři století. Ani v roce 1913, kdy Novotný vydal 2. svazek se situace nezlepšila. V tomto druhém svazku spotřeboval 1200 stran k vyprávění o časech do vlády Přemysla Otakara I. – celé svazky nesou jména: ***České dějiny I. 1. Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha***. Praha 1912 a ***České dějiny I. 2. Od Břetislava I. do Přemysla I.*** Praha 1913.

Rudolf Urbánek v letech 1915-1918 rozepsal svou mohutnou fresku poděbradské epochy. Byl to zcela obdivuhodný výkon, jde o dílo ***České dějiny III. 1. Věk Poděbradský I.***, Praha 1915 a ***České dějiny III. část 2. Věk Poděbradský II.***, Praha 1918. Ve svém díle na dvou tisících stranách píše o prvním dvacetiletí pohusitské éry. Po Urbánkově příspěvku se projekt odmíchl.

Václav Novotný však raději mohl v *Dějinách* postoupit až k roku 1278 a tím zamezit složitému hledání historické návaznosti, protože Josef Vítězslav Šimák (středověká kolonizace) a Josef Šusta (soumrak Přemyslovců) se pohybovali ve stejném časovém období.

Velkolepé dílo *Českých dějin* bylo v době svého oznámení velmi žádaným artiklem, proto V. Novotný slíbil další části. Tak v roce 1928 vyšel třetí svazek prvního dílu ***České dějiny I. 3. Čechy královské za Přemysla I. a Václava I.*** Praha 1928. Čtenářům se tak opět otevřel takřka rozbor genetického kódu politicko-správních a církevních dějů českého středověku. Jedná se o tisícistránkovou historii první poloviny 13. století.

14. července 1932 zemřel Václav Novotný. Po jeho smrti se zvažovalo, zda se *České dějiny* neoponechají jako torzovitý pomník českého pozitivistického dějepisectví. To se nestalo, našel se totiž nový koordinátor Kamil Krofta (ministr zahraničí 1936-1938). Laichterovi považovali Kroftu za oživitele *Českých dějin*.

V roce 1930 Urbánek vydal třetí mohutný svazek Věku Poděbradského, v celém znění ***České dějiny III. 3. Věk Poděbradský III.*** Praha 1930. Urbánek opět odkládal dodání 4. svazku Věku Poděbradského pro ČD. Po dlouhém odkládání 4. svazek oddělilo od 3. svazku více než třicet let. 4. svazek vyšel pod jménem ***České dějiny III. 4. Věk Poděbradský IV. Čechy za kralování Jiříka z Poděbrad. Léta 1460- 1464.*** Praha 1962.

Další kdo se přimknul k ČD byl Josef Šusta. Ve svém vyprávění dosáhl roku 1355 a nebýt tragických okolností války a jejího vyústění, mohl J. Šusta dovyprávět české dějiny až do konce vlády Karla IV.

Do počátku druhé světové války tak ČD pokročily o dva svazky Šustovy České dějiny II. 1. Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví, Praha 1935 a České dějiny II. 2. Král cizinec, Praha 1939. Také o svazek vydaný V. Novotným České dějiny I. 4. Rozmach české moci a Přemysla II. Otakara, Praha 1937. Byly také vydány dva svazky z druhého dílu, ke kterým měl poslední slovo Otakar Odložilík a to České dějiny II. 3. Karel IV. Otec a syn 1333- 1346, Praha 1946 a České dějiny II. 4. Karel IV. Za císařskou korunou 1346- 1355, Praha 1948.

Kapitoly o Janu Husovi a husitství, i přes nelibost Pekaře a Šusty zpracoval F. M. Bartoš. Bartošovo první slovo je rovněž sklizní úsilí válečné éry, protože tehdy začal pracovat na líčení dramatických let 1378- 1415, vyšlo z toho dílo České dějiny II. 6. Čechy v době Husově 1378- 1415, Praha 1947.

Po druhé světové válce, po osvobození nastalo velké očekávání. Zlepšení nepřišlo, ba naopak, komunisté činili jen přítěž. Situace se ještě zhoršila po únoru 1948. První ranou byl nejednen odchod spoluautorů buď do vězení či exilu. Za druhé se změnil oficiální výklad národní minulosti. Poslední úder nastal s rozprášením soukromých nakladatelství. František Laichter se ještě pokusil o záchranu Českých dějin, to se mu však nepovedlo a tím končí její éra.

České dějiny:

České dějiny I. 1. Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha. Praha 1912

České dějiny I. 2. Od Břetislava I. do Přemysla I. Praha 1913.

České dějiny I. 3. Čechy královské za Přemysla I. a Václava I. Praha 1928

České dějiny I. 4. Rozmach české moci a Přemysla II. Otakara. Praha 1937

České dějiny II. 1. Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví. Praha 1935

České dějiny II. 2. Král cizinec. Praha 1939

České dějiny II. 3. Karel IV. Otec a syn 1333- 1346. Praha 1946

České dějiny II. 4. Karel IV. Za císařskou korunou 1346- 1355. Praha 1948

České dějiny II. 6. Čechy v době Husově 1378- 1415. Praha 1947.

České dějiny III. 1. Věk Poděbradský I. Praha 1915

České dějiny III. 2. Věk Poděbradský II. Praha 1918

České dějiny III. 3. Věk Poděbradský III. Praha 1930

České dějiny III. 4. Věk Poděbradský IV. Čechy za kralování Jiříka z Poděbrad. Léta 1460- 1464. Praha 1962.

Bibliografie:

LACH, Jiří: Laichterovo nakladatelství a projekt České dějiny. Olomouc 2008